

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
Криворізький державний педагогічний університет
Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
Інститут техніки безпеки й наук про працю Університету в Зелене-Гурі (Польща)
Академія Полонійная в Ченстохові (Польща)

МАТЕРІАЛИ
міжнародної науково-практичної конференції

«ПРОФЕСІЙНА ПЕДАГОГІКА І АНДРАГОГІКА: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ,
ДОСЯГНЕННЯ ТА ІННОВАЦІЇ»
(20-21 листопада 2017 року)

PROCEEDINGS
of the international scientific and practical conference
«PROFESSIONAL PEDAGOGY AND ANDRAGOGY: TOPICAL ISSUES,
ACHIEVEMENTS AND INNOVATIONS»
(20-21 November 2017)

Кривий Ріг – 2017
Kryvyi Rih – 2017

СЕКЦІЯ 4

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

*О. В. Ковшар,
доктор педагогічних наук, доцент
(Криворізький державний педагогічний університет, Україна)*

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ МЕТОДИКИ «ЛЯЛЬКА ЯК ПЕРСОНА»

Характерні особливості соціалізації обумовлені сукупністю засобів, специфічних для того або того суспільства, тієї чи тієї соціальної версти, того або того віку тих, хто соціалізується.

На законодавчому рівні визнана пріоритетна роль дошкільної освіти у соціалізації особистості та необхідність створення належних умов для її здобуття.

Надзвичайно важливим кроком держави в підтримці розвитку та соціалізації дітей дошкільного віку є також упровадження інклюзивної освіти. На втілення окреслених освітніх завдань спрямовані методики технології соціалізації дитини. Під технологіями соціалізації, дослідник І. Загарницька розуміє сукупність знань, принципів та конкретних моделей дій, застосування яких чинить вплив на процес соціалізації дитини [1, с. 34-35].

Соціальні філософи, соціологи та педагоги переконані, що в дитячому віці найголовнішою, найефективнішою технологією соціалізації є гра. У цій провідній для дошкільників діяльності дитина оволодіває розмаїттям людської поведінки. Гра допомагає розвинути здібності дитини, її здатність до емпатії та співпереживання; навчає в різний спосіб виражати своє ставлення до інших людей; формує позитивне ставлення до однолітків.

У роботах Т. Кравченко значення ігрової діяльності як провідного засобу соціальної адаптації дітей-дошкільників обґрунтовується через її здатність позитивно впливати на дезадаптуючі психічні стани (тривожність, емоційна напруженість, депресія, психічна й соматична втомлюваність).

Впливаючи на мотиваційно-потребову сферу, гра сприяє виходу дитини з напруженої соціальної ситуації, підтриманню нею соціальних зв'язків, задоволенню потреби в самовираженні [2, с. 27]. Це дозволяє дитині навчитися ідентифікувати себе з іншим дітьми, передбачати вчинки людини за її емоційним станом та зовнішнім виглядом, прогнозувати можливі наслідки будь-якої небезпечної поведінки, оволодіти вмінням приймати чужу точку зору.

Загалом соціальна технологія має на меті формування життєвої компетентності дитини. Більшість науковців упевнені, що складний процес формування основ життєвої компетентності, процес соціалізації

особистості необхідно розпочинати ще з раннього дитинства, однак найбільш сприятливі умови для її розвитку виникають у старшому дошкільному віці: емоційна чутливість (О. Запорожець, О. Леонтьєв, Я. Неверович), формування вольових і моральних якостей дитини у зв'язку з її включенням у сферу колективної діяльності (Л. Божович, С. Якобсон), розвиток мотиваційної сфери (В. Мухіна, В. Нечаєва).

Так, методика «Лялька як персона» («Persona Dolls»), яку розробили в США в 1950-х роках, дозволяє ефективно й весело вирішувати питання соціалізації дітей. Вона реалізується в межах програми «Створення інклюзивного безпечного середовища в навчальних закладах і громадах», що впроваджується Всеукраїнським фондом «Крок за кроком». Для участі у програмі дитячі садочки роблять, або купують готові великі м'які ляльки ручної роботи. Ляльки та історії, які вони розповідають, – це інноваційний педагогічний метод, який дає змогу в комфортний і незагрозливий спосіб усувати упереджену поведінку. Ляльки та історії ляльок розвивають у дітей емпатію, можливість оцінити глузування, причіпки, знущання, біль несправедливого ставлення, а також фізичне насильство. Ляльки допомагають долати ізольованість, підтримують тих, хто потерпає від неї; дають змогу кожній дитині відчувати себе частиною колективу.

Заняття з ляльками підвищують рівень участі дітей, розвивають навички активного слухання, спонукають вихователів приймати відповіді кожної дитини і надавати позитивний зворотний зв'язок. Методика передбачає проведення систематичних занять із дітьми з використанням «ростових» ляльок із індивідуальними особливостями: стать, колір шкіри, розмір, колір волосся, фізичні обмеження тощо. Зазвичай, вона 70 см заввишки. Кожна лялька має свою життєву історію, сім'ю, смаки, уподобання, страхи тощо. На занятті педагог знайомить дітей із лялькою, описує ситуацію, яка з нею «сталась». Допомагає дітям сформулювати свої запитання щодо особливостей ляльки або ситуації, в яку вона нібито «потрапила», усвідомити й висловити емоції, з цим пов'язані, обговорити як можна діяти в цій ситуації тощо. Заняття проходить у колі, важливим моментом є фізичний контакт із лялькою на початку і наприкінці заняття, лялька не є іграшкою, і не знаходиться в ігровому куточку. Ляльки «приходять на гостини» до дітей тільки на спеціальні заняття.

Підсумовуючи аналіз наведеної методики соціалізації, зазначимо, що її втілення потребує поєднання не лише зусиль окремих педагогів, а й створення відповідного мікроклімату в дошкільному закладі, родині; започаткування певних державних і суспільних норм, стандартів, умов. Адже будь-яке суспільство, що на кожному етапі свого розвитку виробляє власну систему соціальних і моральних цінностей, свої ідеали, норми і правила поведінки, зацікавлене в тому, щоб кожна людина, сприйнявши й засвоївши їх, стала повноцінним членом цього суспільства.

Література

1. Загарницька І. Феномен дитинства: філософсько-соціологічний аналіз ; монографія / І. Загарницька. – К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. – С.34-35
2. Кравченко Т. В. Соціалізація особистості і соціальне середовище / Т. В. Кравченко // Теоретико-методологічні проблеми дітей та учнівської молоді: [зб. наук. пр.]. – К., 2006 - Вип .9. – Кн.2. – С. 23-29.

О. В. Малихін,

доктор педагогічних наук, професор

(Національний університет біоресурсів і природокористування України)

КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК МЕТОД ТА КОНСУЛЬТАЦІЯ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ НА ДОСЛІДНІЙ ОСНОВІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Консультація навчальна (від лат. *consultatio* – нарада, розгляд) – порада, пояснення викладача студентам з будь-якого питання. Вона проводиться у формі співбесіди індивідуально чи з групами, у позанавчальний час за певним графіком чи за потребою – після завершення вивчення розділу програми, у процесі його вивчення й особливо у період підготовки до екзаменів. Консультація сприяє кращому усвідомленню складних для учнів чи студентів питань, а також поглибленню їхніх знань і розвитку наукових інтересів.

Одним із засобів гуманістичної взаємодії в рамках консультації може бути діалог у формі особистісно-центрованого консультування як різновиду відносин допомоги (А. Маслоу, К. Роджерс).

У сучасній зарубіжній психолого-педагогічній літературі (Дж. Ф. Бугенталь, К. Бакналл, М. Хемм і Д. Адамс) термін «консультування» співвідносять з терміном «керівництво», вони традиційно вживаються разом, в одному контексті, який трактується як «м'яке» або «легке» керівництво, що відштовхується від запитів тих, хто навчається. Завдання консультанта – надати допомогу суб'єкту навчання в розв'язанні проблемної ситуації за його ініціативою. Таке сутнісне розуміння консультування підсилює значення цієї форми інтерактивної взаємодії у процесі організації й здійснення дослідницької навчальної діяльності.

У міжнародній концепції продуктивного навчання консультуванню відводиться провідна роль, і воно визначається як необхідний в освіті спосіб взаємодії, спрямований на підтримку й надання допомоги учасникам навчання в розв'язанні як освітніх, так і особистих проблем. На думку розробників цієї концепції (І. Бьом, Й. Шнейдер, С. Вентцке) педагог – це, насамперед, консультант і йому необхідно засвоїти цю нову роль і не відходити від неї під час організації дослідницького навчання.

Стосовно проблем педагогічного супроводу й особистісної педагогічної підтримки учнів, студентів консультування розглядається як метод і форма